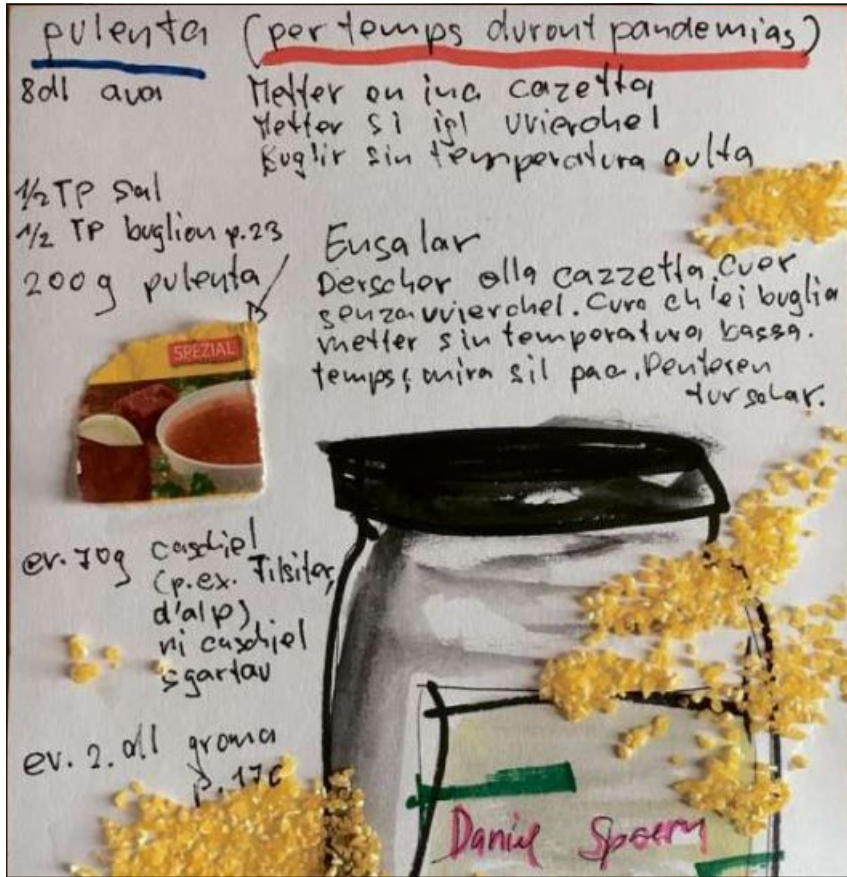

«Da casual tochen genial»

La Cularta a Laax muossa 500 skizzas dil «shutdown» da 140 artistas ed artists grischuns

DA SUSI ROTHMUND/FMR

■ **Aunc mai dapi l'avertura il 2019 han tontas artistas ed artists exponiu comunabla in lur ovras ella Cularta a Laax sper il Lag Grond. Dils 9 da zercladur entochen ils 19 da fenadur ei l'exposiziun da 500 skizzas dil «shutdown» da 140 artistas ed artists grischuns da veser leu.** Ensemen cul «Kabinett der Visionäre» da Cuera ha la Cularta lantschau in project artistic durant il temps dil lockdown. Omisduas instituziuns stattan per in art ch'excluda buc, mobein integrescha, omisduas instituziuns vulan buca reducir, mobein provocar cun in art che tschaffa la veta, ellas vulan in art ch'ei la veta. E tgei ha la finfinala influenzau ils davos meins nosa veta pli fetg ch'il coronavirus ed il «shutdown»? «Nus havein vultu vegnir activs durant quei temps, ed aschia ei l'idea pil project d'art communabel naschida, atgnamein ei aschia ina collaboraziun nuot niev, mo la raschun persunter ei nova ed excepziunala», ha Yvonne Gienal declarau ed aschuntau che tutttavia buca tuttas skizzas hagien in connex cul coronavirus.

In recept da pulenta creativ ei in exempel dallas 500 skizzas – Bien appetit!

Las skizzas ein vegnidas creadas durant il «shutdown».

Skizzas en collaboraziun

Artistas ed artists sco era persunas activas el sectur cultural han creau persuls ni en collaboraziun cartas dil format A5. Dau igl emprer stausch al project d'art han las treis iniziantas – Yvonne Michel Conrad, Gudelia Kobelt Mleczeck ed Yvonne Gienal – cun rimnar ideas en furma da ping-pong per mail, per messadis cuorts e per telefon. Ils cudischs d'adressas da contact d'artistas ed artists grischuns ein vegni cumpletai. Aschia ha Gienal cuntinuau il project cun tarmetter a varga 100 persunas treis cartas. Duras da quellas eran vitas, e sin ina ha l'artista Gienal mintgamai dau l'entschatta cun ina skizza. «Quei eran dessegns da caussettas ed objects sco per exempel in ballun d'aria ni ina nebla curiosa», ha ella explicau. Suenter haver entschiet a crear ina carta ni cumpletar quella eis ella vegnida tarmessa vinavon ad in auter artist ni ad in'otra artista grischuna. Lezs han cuntinuau cull'ovra e tarmess vinavon aschi biaras ga sco gavischau. Mintgina e mintgin decideva a moda autonoma sch'ina carta era finida ni buc. Quellas finidas ein vegnidas returnadas

ad ina dallas instituziuns. L'acziun ha cuzzau durant igl entir temps dil lockdown dils 15 da mars entochen la fin matg 2020. Experientschas, process e plaschers ein vegni parti sin instagram sut #shutdownGR ni era sin Facebook. «Aschia ha quei project survegniu ina dinamica ed ei sederasaus esponenzial, empau sco il virus, mo secapescha cun in effect bia pli positiv», selegra la curatura dalla Cularta.

Ovras venalas

Gienal quintava che rodund 300 cartas vegnien returnadas, la finfinala ein rodund 500 ovras vegnidas inoltradas e damai ch'ei ha dau negina limita dalla libertad creativa, semeglia buc ina las autras. Ei settracta da dessegns, picturas, scartiras, squetschs, cut-outs, collaschas, intervenziuns minimalas ni extendidas, illustraziuns e bia auter. Tut las skizzas ein venalas e pon vegnir cumpradas per 80 francs l'ina. «Pagar dapli ei secapescha pusseivel», ha Gienal declarau ed aschuntau ch'ins possi veser

per suenter la cumpra tgi che ha creau ina carta, quei seigi lu ina sorpresa. «La paletta dallas ovrettas tonscha da casual tochen genial, aschia ch'igl ei senz'uter pusseivel d'acquistar per paucs daners in'ovra da gronda valeta», ha ella manegiau riend. El focus stettien l'ovra e la solidaritad, buc il singul artist. Il recav dalla vendita vegn dabien allas artistas ed artists grischuns participai che han saviu s'annunziar per quei sustegn.

Damai ch'ei vegn ad haver quest stad a Laax aunc dapli hosps che usitau, ha la cularta novs temps d'avertura per l'exposiziun dallas 500 skizzas. La Cularta vegn ad esser aviarta mintga di dallas 10.00–16.30, pil solit senza survegionza. Ils visitaders duen resguardar las mesiras da schurmetg ed ils locals vegnan observai entras cameras da video. Las skizzas pon vegnir reservadas directamein tier la curatura ni tiel biro da turissem. Tenor Gienal ei in'ulteriura exposiziun prevedida a Cuera enzacu el decuors digl atun, pil mument seigien ei aunc vid clarir nua exact.

Participontas e participonts

Sara Adzayi-Nussio, Leander Albin, Andrea Alig, Naomi Arpagaus, Flurina Badel e Jeremie Sarbach, Andrea Badrutt, Ursula Bapst Brunner, Julia Barandun, Mirko Baselgia, Marina Bearth, Beatrix Bernegger, Alice Bertogg, Arina Bertogg, Denise Brühwiler, Ösk Bucher, Marc B. Bundi, Lou Burkhalter, Selina Caderas, Fadri Cadonau, Hugo Cadruvi, Evelina Cajacob, Riccarda Camenisch, Jacinta Candinas, Lisa Candinas, Eveline Cantieni, Paula Casutt, Anna Cathomas, Nadia Cathomas, Emerita Cavegn, Urs Cavelti, Mina Clavuot, Barla Coluccello, Luis Conay, Corin Curschellas, Gioni Defuns, Daniela Demarmels, Jenny Demarmels, Mila Demont, Silvie Demont, Leo Deplazes, Tresa Deplazes, Annatina Dermont, Karin Derungs, Walter Derungs, Patrick Devonas, Antonino Di Bella, Joachim Dierauer, Jana Doell, Menga Dolf, Barbara Donnarumma, Ramiro Estrada, Linus Flepp, Fabian «Bane» Florin, Simone Flüeler, Annadora Friberg, Florian Fuchs, Pascal Gamboni, Ladina Gaudenz, Gabriela Gerber, Yvonne Gienal, Alexa Giger, Jane Gillespie, Annatina Graf, Fis Guldimann, Silke Hagen, Tiziana Halbheer, Gian Häne, Kerstin Heinze-Grohmann, Simona Hendry, Gabriele Horn-dasch, Ursula Huber, Gabriela Huldi, Nadia Hunziker, Priska Inauen, Moritz Jäger, Claudia Jäggi, Dorothea Jappe, Heidi Jerger, Mathis Jurt, Stefanie Kälin, Mathias Kleiböhmer, Marietta Kobald, Gudelia Kobelt Mleczeck, Markus B. Komminoth, Constant Könz, Elena Könz, Flurina Krüsi, Mathias Kunfermann, Ruth Küng, Jürg Lindenberger, Stefan Lutz, Ursi Lysser, Flurina Manetsch, Sara Mastiger, Yvonne Michel Conrad, Ricarda Müller, Riccarda Müller, Hedy Nay, Irene Nold, Dora Orfei, Sandra Palaia, Michel Pfister, Karin Punzi, Barbara Rudin, Stefan Rüesch, Ursula Sandmeier, Hermano Santos, Hanna Schäublin, Esther Schena, Lucia Schmid ed auters.

Fustget, marena, polischet

Excursiun d'utschals a Falera

(fmr/abc) **La stad 2020 porscha l'organisaziun Flem Laax Falera Turissem puspei a hosps ed indigens excursiuns, giradas e visetas ora ella natira.** Ils hosps san emprender d'enconuscher fauna, flora e cuntrada dalla vasta regiun sursilvana denter Vorab e Rein. Aschia ha Murièle Jonglez, la collaboratura dil Surveysch da rangers dil Grischun, menau dacuort per l'emprema gada ina excursiun d'utschals. Ella ha stuiu far quei conform allas mesiras da segirtad, buca dapli che quater persunas han astgau separticipar alla girada matutina.

Per biars eis ei in eveniment, il cant dil cucu. Veser ei ei in'aventura. FOTO WIKIPEDIA

vens eis ei aschia ch'ils participonts d'ina tala excursiun vulan veser «sensaziuns», specias raras e rarissimas. La menadra dalla tura ha denton rendiu attent che mintga observaziun, mintga specia, era las pli usitadas, ei ina sensaziun.

Ina sglia enconuscha mintgin – e tuttina san ins nuot dad ella. Medemamein petgalenn, parfinchel e cucu. Biars dalla Bassa han aunc mai ni viu ni udiu il cucu, ed era la sglia cun siu vestgiu gagl ei per els singulara.

Durant la ruta entuorn la Mutta da Falera ha la experta Murièle Jonglez saviu mussar 15 specias d'utschals che vivan per part gl'entir onn tier nus, per part eis ei era utschals migronts. Sper las quater numnadas ha la gruppa saviu observar ed udir fustget dil capetsch (Mönchsgrasmücke), ballontscha dall'aua (Bachstelze), marena melna (Goldammer), polischet (Zaunkönig), zilpalp, prelat (Gimpel), petgalenn verd, maset da palii, fegliarel da muntogna (Berglaubsänger), crivel (Turmfalke), maset d'ual (Tannenmeise) e petgalenn grond (Buntspecht).

Dalla damaun baul tochen cuort suenter miezgi ei la gruppa pintga ida cul perspectiv ed il spectiv liung per observar utschals. Cunzun la damaun rendan els attent ch'els ein presents, mintga specia cun siu cant specific. Naven dil parcadi Fandrels ei la biologa ed experta dalla natira ida cullas participontas dalla via da meglieraziun encunter Plaun dil Luf e Foppa.

Da leu tras gl'ual da Gonda encunter la Tauna ed ellas aclas da Parmun. Sa-

«Emigraziun en tiaras transmar»

Inserat cumpariu ella «Gasetta Romontscha» igl onn 1920.

■ (fmr/hh) **Il 19avel e l'entschatta dil 20avel tschantaner han biars Sursilvans bandunau lur patria culla finamira d'anflar la ventira, paun e fadigia en tiaras jastras.** Ina zun interessanta ovra che tradescha detagls da glied ch'ei emigrada lezs onns ell'America ha Tarcisi Hendry publicau. Il cudisch cuntegn brevs d'emigrai ell'America e porta il te-

tel «Na, na, anora mass'ju per de biè bë-tga plè! – Historia dall'emigraziun tuatschina». Che l'emigraziun era da glied temps era empau fatschenta muossa quest inserat publicaus avon 100 onns ella «Gasetta Romontscha». Per garantir il contact culla Surselva era schizun vegniu procurau per ina representanza ella regiun.